

**Міністерство освіти і науки України
Бердянський державний педагогічний університет
Кафедра професійної освіти, трудового навчання та технологій**

ЗАТВЕРДЖЕНО
Рішення Приймальної комісії
Бердянського державного
педагогічного університету
27 березня 2020

ПРОГРАМА
вступного випробування зі спеціальності

Освітньо-науковий ступінь: доктор філософії
Спеціальність: 011 Освітні, педагогічні науки

Бердянськ - 2020

ЗМІСТ

1. Пояснювальна записка.....	4
2. Зміст програми.....	4
3. Критерії оцінювання.....	6
4. Список рекомендованої літератури.....	7

1. Пояснювальна записка

Мета вступного випробування для вступу на здобуття освітньо-наукового ступеня доктор філософії: з'ясувати рівень теоретичних знань і практичних навичок вступників, яких вони набули під час навчання на другому (магістерському) рівні вищої освіти та освітньо-кваліфікаційному рівні спеціаліст з метою формування рейтингового списку та конкурсного відбору вступників на навчання за освітньо-науковим ступенем доктора філософії вказаної спеціальності у межах ліцензованого обсягу.

Форма фахового випробування – екзамен.

Форма вступного випробування – екзамен

Екзамен – це завдання, виконання яких дає можливість виявити рівень сформованості теоретичних знань, практичних умінь та компетенцій.

Час виконання – 60 хвилин (підготовка до відповіді 45 хвилин, відповідь – 15 хвилин)

Екзаменаційний білет складається з трьох питань відкритого типу.

Приклад екзаменаційного питання

1. Зв'язок педагогіки з іншими науками та її структура.

Перелік дисциплін, що виносяться на фахове вступне випробування:

Теорія та історія педагогіки

Педагогіка вищої школи

Методологія та методи наукового дослідження

Вимоги до відповіді вступника

У відповідях на вступному фаховому випробуванні вступники повинні показати глибину і усвідомленість знань у світі таких вимог:

- розуміння завдань педагогіки на сучасному рівні;
- висока науковість і обізнаність;
- розгляд питань у методологічному, психологічному, психолого-педагогічному аспектах.

Висока професійно-педагогічна культура та професіоналізм майбутніх докторів філософії значною мірою визначаються рівнем освіти як в теоретичному, так і в практичному контексті.

Відповіді вступників мають свідчити про їх обізнаність у найважливіших питаннях педагогіки.

2. Зміст програми

Теорія та історія педагогіки.

1. Виникнення педагогіки як науки. Об'єкт, предмет і функції педагогіки.
2. Зв'язок педагогіки з іншими науками та її структура.
3. Сутність освітнього процесу та його рушійні сили. Закономірності освітнього процесу.
4. Дидактика як галузь педагогіки: цілі та функції процесу навчання.
5. Дидактика як галузь педагогіки: стимулювання процесу навчання.
6. Дидактика як галузь педагогіки: зміст навчального процесу.

7. Дидактика як галузь педагогіки: класифікація методів навчання та їх вибір.
8. Дидактика як галузь педагогіки: засоби навчання.
9. Дидактика як галузь педагогіки: традиційні технології навчання.
10. Дидактика як галузь педагогіки: урок як основна форма організації навчання, типи і структура уроків.
11. Дидактика як галузь педагогіки: контроль та діагностика результатів навчання.
12. Процес виховання: специфіка, компоненти, рушійні сили, етапи процесу та його результати.
13. Процес виховання: основні напрями та класифікація методів.
14. Процес виховання: масові, групові та індивідуальні форми роботи.
15. Структура діяльності вчителя в освітньому процесі.
16. Поняття про управління та педагогічний менеджмент.
17. Загальна характеристика епохи середньовіччя. Система середньовічних шкіл.
18. Загальна характеристика Західноєвропейської педагогіки Нового часу та першої половини XIX століття.
19. Загальна характеристика світової педагогіки кінця XIX – XX століття.
20. Педагогічна система А. Макаренка.
21. Педагогічна система В. Сухомлинського.
22. Українська етнопедагогіка. Традиції та обряди як основа української етнопедагогіки.

Педагогіка вищої школи

1. Стан і тенденції розвитку педагогіки вищої школи.
2. Історія розвитку вищої школи: витоки й основні віхи становлення освіти й вищої школи в Україні.
3. Історія розвитку вищої школи: Києво-Могилянська академія – визначний освітньо-культурний центр України.
4. Сучасна вища школа в освітній системі України: структура системи освіти, принципи діяльності закладів освіти.
5. Характеристика основних філософських концепцій освіти: екзистенціалізм, неопрагматизм, неотомізм, неопозитивізм, біхевіоризм, герменевтика, синергетика.
6. Гуманістична спрямованість освітнього процесу у вищій школі: принцип гуманізму, шляхи і засоби гуманізації особистості.
7. Психологічні особливості, типологія студентів і формування студентського колективу.
8. Дидактика вищої школи: рушійні сили та структура навчального процесу, типи навчання та їх характеристика.
9. Дидактика вищої школи: закони, закономірності і принципи навчання.
10. Дидактика вищої школи: зміст, планування та організація навчального процесу.
11. Дидактика вищої школи: форми, види, методи і засоби навчання.
12. Дидактика вищої школи: психолого-педагогічні вимоги до проведення лекції.

13. Дидактика вищої школи: технологія і техніка організації та проведення семінарів, практичних, лабораторних занять.

14. Дидактика вищої школи: психолого-педагогічні засади організації самостійної роботи студентів.

15. Дидактика вищої школи: сутність і принципи організації дистанційного навчання.

16. Дидактика вищої школи: система організації науково-дослідної роботи студентів.

17. Дидактика вищої школи: система аналізу й оцінювання навчальних досягнень студентів.

18. Виховна функція вищої школи: структура, мотиви та принципи виховного процесу.

19. Виховна функція вищої школи: зміст, напрями, форми і методи виховної роботи зі студентами.

20. Управління у вищій школі: структурно-функціональна модель закладу вищої освіти.

21. Управління у вищій школі: принципи управління закладами вищої освіти.

22. Управління у вищій школі: система управління закладом вищої освіти.

Методологія та методи наукового дослідження

1. Педагогічне дослідження як процес і результат наукової діяльності.

2. Класифікація педагогічних досліджень за їх характером і змістом.

3. Науковий апарат педагогічного дослідження.

4. Теоретичні методи педагогічного дослідження: аналіз і синтез.

5. Теоретичні методи педагогічного дослідження: індукція та дедукція.

6. Теоретичні методи педагогічного дослідження: аналогія, абстрагування.

7. Теоретичні методи педагогічного дослідження: конкретизація, моделювання.

8. Теоретичні методи педагогічного дослідження: ідеалізація, формалізація.

9. Теоретичні методи педагогічного дослідження: узагальнення, порівняння.

10. Теоретичні методи педагогічного дослідження: мислений експеримент.

11. Методи емпіричного рівня: педагогічне спостереження.

12. Методи емпіричного рівня: педагогічний експеримент.

13. Методи емпіричного рівня: рейтинг.

14. Методи емпіричного рівня: тестування.

15. Методи емпіричного рівня: вивчення, аналіз та узагальнення педагогічного досвіду.

16. Соціологічні методи педагогічного дослідження: анкетування.

17. Соціологічні методи педагогічного дослідження: дослідна бесіда, інтерв'ю.

18. Соціологічні методи педагогічного дослідження: соціометрія.

19. Соціологічні методи педагогічного дослідження: експертна оцінка.

20. Методи математичної обробки результатів педагогічного дослідження: вимірні шкали, зведення дослідницьких даних.

21. Методи математичної обробки результатів педагогічного дослідження: міра зв'язку між змінними, багатомірні методи аналізу.

22. Методи математичної обробки результатів педагогічного дослідження: визначення вірогідності одержуваних результатів.

3. Критерії оцінювання

Форма вступного випробування – екзамен

Екзаменаційний білет складається з трьох питань відкритого типу.

Оцінювання знань вступників до аспірантури за результатами вступного іспиту зі спеціальності здійснюється членами комісії на основі отриманих відповідей на питання білетів. Оцінювання відбувається за 100-бальною шкалою. Відповіді вступників оцінюються окремо за кожним питанням усіма членами комісії. Потім визначається середня оцінка за результатами усіх питань. При виникненні дискусій, спорів щодо оцінки вирішальне слово має голова екзаменаційної комісії.

Рівень	Бали	Загальні критерії оцінки
Низький	0 – 49 бали	Відповідь здобувача, що свідчить про низький рівень володіння обсягом і змістом понятійного апарату, фрагментарність знань з теорії і методики педагогіки. Вступник допускає суттєві помилки в характеристиці явищ, фактів.
Середній	50–64 бали	Означає, що здобувач виявив поверхові, фрагментарні знання, недостатнє володіння понятійним апаратом, відсутність цілісності знань, знає основні літературні джерела, частково обізнаний з додатковою літературою.
Достатній	65 – 89 бали	Передбачає, що здобувач продемонстрував належний рівень володіння знаннями з кожного екзаменаційного запитання, але відповіді на питання не є повними та вичерпними, мають місце окремі неточності та огріхи.
Високий	90 – 100 балів	Заслужує відповідь, яка виявляє всебічне й глибоке знання матеріалу з кожного екзаменаційного запитання, у тому числі ґрунтовні знання першоджерел та додаткової літератури. Ця оцінка передбачає також вільну орієнтацію здобувача у професійно-педагогічній проблематиці, системне бачення шляхів розв'язання актуальних проблем теорії та методики педагогіки. Відповіді на всі питання білета, додаткові запитання характеризуються повнотою, вичерпністю та обґрунтованістю.

Остаточна конкурсна оцінка (**КО**) за 100-бальною шкалою (від 0 до 100) формується за формулою:

$$КО = (O1 + O2 + \dots + On) / n,$$

де **O1, O2, On** – бали за відповідь на одне питання; **n** – кількість питань.

4. Список рекомендованої літератури

1. Автомонов П. П. Дидактика вищої школи. К., 2008. 368 с.
2. Барбашова І. А. Дидактика. Бердянськ, 2009. 232 с.
3. Бех І. Д. Виховання особистості. К., 2008. 848 с.

4. Биков В. Ю. Моделі організаційних систем відкритої системи освіти. К., 2008. 684 с.
5. Бондар В. Дидактика. К., 2005. 262 с.
6. Буйницька О. П. Інформаційні технології та технічні засоби навчання. К., 2012. 240 с.
7. Вишневський О. І. Теоретичні основи сучасної української педагогіки. Дрогобич, 2003. 18 с.
8. Власова О. І., Марушкевич А. А. Основи психології та педагогіки. Київ, 2011. 333 с.
9. Гончаров С. М. Інтерактивні технології навчання в кредитно-модульній системі організації навчального процесу. Рівне, 2006. 172 с.
10. Дичківська І. М. Інноваційні педагогічні технології. К., 2004. 352 с.
11. Дубасенюк О. А. Професійна педагогічна освіта: інноваційні технології та методики. Житомир, 2009. 564 с.
12. Енциклопедія освіти / ред. В.Г. Кремень. К., 2008. 1040 с.
13. Зязюн І. А. Філософія педагогічної дії. Черкаси, 2008. 608 с.
14. Кремень В. Г. Філософія людиноцентризму в стратегіях освітнього простору. К., 2009. 520 с.
15. Кремень В. Г. Філософія національної ідеї. Людина. Освіта. Соціум. К., 2007. 576 с.
16. Кузьмінський А. І. Педагогіка вищої школи: навч. посіб. К.: Знання, 2005. 486 с.
17. Левківський М. В. Історія педагогіки: підруч. для ВНЗ / М. В. Левківський. 2-е видання. К.: Центр навч. літ, 2006. 376 с.
18. Малафійк І. В. Дидактика. К., 2005. 345 с.
19. Мартиненко С. М., Москаленко А. М. Організація науково-дослідницької роботи студентів з педагогічних дисциплін. К., 2006. 58 с.
20. Модернізація освіти України у контексті євроінтеграційних процесів : історико-педагогічний аспект / ред. Н. Г. Сидорчук. Житомир, 2008. 300 с.
21. Мойсеюк Н. Є. Педагогіка: навч. посіб. 5-е видання. Київ - Нью-Йорк, 2007. 656 с.
22. Нагаєв В. М. Методика викладання у вищій школі. К., 2007. 232 с.
23. Національний освітній глосарій : вища освіта / уклад.: В. М. Захарченко, С. А. Калашнікова, В. І. Луговий, А. В. Ставицький, Ю. М. Рашкевич, Ж. В. Таланова / за ред. В.Г. Кременя. К., 2014. 100 с.
24. Неперервна професійна освіта : філософія, педагогічні парадигми, прогноз / Андрущенко В. П., Зязюн І. А., Сисоєва С. О. та ін. К., 2003. 853 с.
25. Ортинський В. Л. Педагогіка вищої школи. К., 2009. 472 с.
26. Пашко Л. Ф., Коваленко О. П., Корягіна Н. В. Науково-методичні основи змісту сучасної освіти (курс лекцій). Полтава, 2008. 216 с.
27. Педагогічні технології у неперервній професійній освіті / С. О. Сисоєва, А. М. Алексюк, П. М. Воловик та ін.; за ред. С. О. Сисоєвої. К., 2001. 503 с.
28. Про вищу освіту : закон України № 1556-VII від 01.07.2014. URL : <http://vnz.org.ua/zakonodavstvo/111-zakon-ukrayiny-pro-vyschu-osvit>

29. Про затвердження галузевої Концепції розвитку неперервної педагогічної освіти : наказ МОН України №1176 від 14.08.13р. URL : http://osvita.ua/legislation/Ser_osv/36816/

30. Про затвердження кваліфікаційних характеристик професій (посад) педагогічних та науково-педагогічних працівників навчальних закладів : наказ МОН України №665 від 01.06.2013 р. URL : mon.gov.ua

31. Про затвердження концептуальних засад розвитку педагогічної освіти України та її інтеграції в Європейський освітній простір : наказ МОН України №998 від 31.12.2004р. URL: http://www.tnpu.edu.ua/EKTS/konc_zasady.pdf

32. Про затвердження національної рамки кваліфікацій : постанова КМ України № 1341 від 23.11.2011р. URL : <http://zakon4.rada.gov.ua/laws/show/1341-2011-p>

33. Про методичні рекомендації щодо запровадження Європейської кредитно-трансферної системи та її ключових документів у вищих навчальних закладах : лист МОН України №1/9–119 від 26.02.2010р. URL : mon.gov.ua

34. Про Національну стратегію розвитку освіти в Україні на період до 2021 року : указ Президента України №344/2013 від 25.06. 2013р. URL: president.gov.ua

35. Про освіту : закон України №38-39 від 05.09.2017р. URL : <http://zakon3.rada.gov.ua/laws/show/2145-19>

36. Проблеми неперервної професійної освіти : тезаурус наукового дослідження : [наук. видання] / С. О. Сисоєва, І. В. Соколова; НАПН України, Ін-т педагогічної освіти і освіти дорослих. МОН, Маріупольський держ. Гуманітарний ун-т. К. : ЕКМО, 2010. 362 с.

37. Професійно-педагогічна освіта : сучасні концептуальні моделі та тенденції розвитку / авт. кол. О. А. Дубасенюк, О. Є. Антонова, С. С. Вітвицька, Н. Г. Сидорчук, О. М. Спірін, Н. В. Якса та ін. / заг. ред. проф. О. А. Дубасенюк. Вид. 2-е, доп. Житомир, 2008. 396 с.

38. Урок у сучасному вимірі. / упор. Л. П. Ампілогова. Х., 2006. 160 с.

39. Феномен інновації : освіта, суспільство, культура / за ред. В. Кременя. Київ, 2008. 471 с.

40. Хегенхан Б., Олсон М. Теории научения. 6-е изд. СПб., 2004. 474 с.

41. Хриков Є.М. Управління навчальним закладом. К., 2006. 365 с.